

Ettevõtlusalane kogemusreis Ahvenamaale

MEPÜ korraldas augustikuu algul oma liikmetele ettevõtlusalase reisi Ahvenamaale. Reisi kava aitas kokku panna reisibüroo TENSI- REISID AS koos giidi Kristiga. Mida nägime, mida kogesime, mida teada saime?

Ahvenamaa on täielikult rootsikeelne, Soome koosseisu kuuluv piirkond, mille kultuuri on aastasadade jooksul mõjutanud nii Soome, Venemaa kui ka Rootsi. 6500 saarel, millest elatakse umbes kuuekümnel, elab kokku 27 500 ahvenamaalast. Nii nagu igal pool mujal kipuvad inimesed keskustesse kolima, on ka seal probleem, et asustatud saarte arv väheneb ja inimesed kolivad peasaarele või siis hoopis mandrile. See mõjutab ka ettevõtluse arengut. Ahvenamaal on paljud saared-laiud tühjad, sest kohaliku kodakondsuseta ei saa maad omada, nii ei saa ka rikkad soomlased, rootslased ega sakslased saarekestele suvilaid ehitada. Ahvenamaa ongi nagu riik riigis – neil on oma parlament, valitsus ja kodakondsuski.

Helsingist alustasime sõitu mugavas bussis Turu linne poole. Kustavist viis meid väike laevuke Turu saarestikust Brändöle. Esimesena külastame **Brändö kalatööstust**, kus ootas meid ees saarlane Hain. Hain tutvustas meile ettevõtet. Brändö Lax on Ahvenamaa saarestikus kala kasvatanud alates 1984. aastast, nad viivad värsket vikerforelli, siia ja kalamarja kala hulgimüüjatele ja kalatöötlejatele kätte juba samal päeval. Ahvenamaa Brändös on kalakasvatuseks ideaalsed tingimused - puhas vesi ja sobiv piirkond, kus veeringlus on suvel piisavalt tugev ja jahe. Kala nad tarbijatele ei müü, seda on võimalik saada kaupluste kalalettidest või restoranidest valmis roana. Kuna saartel (ja rannikuvetes) asuv maa on eraomandis, saab kala püüda ainult selleks ettenähtud piirkondades. Need territooriumid koosnevad sageli paljudest väikestest eravaldustest, mille omanikud on ühinenud kalandustaludeks. Neid on kokku umbes viiskümmend. Kalastamiseks on tingimata vaja osta kalapüügiluba või litsents piirkonnale, kus kavatsetakse kala püüda. Esimese päev lõppes ööbimisega hotellis Gullivan, kus on oma rand, saun, katusealane grillimiseks. Õhtu veetsimegi koos grillides.

Teine päev algab varakult, sest sõitsime praamiga Ahvenamaa peasaarele Vardole. Teel möödusime Bomarsundi kindluse varemetest. Järgmiseks külastusobjektiks oli **Mattase piimatalu**, mis on väiketalu. Neil on oma meierei, kus toodetakse mahepiimast valmistatud tooteid nagu erinevaid sorte juustu, jogurtit, jäätist. Loomade arv ei ole suur, tavaliselt 5 lüpsilehma ringis, kuid koos vasikate ja noorloomadega on farmis ligi 20 veist. Nii lüpsilehmad kui ka noorloomad käivad õues aasta ringi. Oma talupoes müüakse talu toodangut ja suviti on avatud ka talukohvik. Lahke pererahvas võimaldas degusteerida juuste ja osta ka kaasa. Jäätised olid väga erineva maitsega.

Jan Karlsgardeni vabaõhumuuseumis saime näha, kuidas saarerahvas vanal ajal elas. Lõunatasime tuntud telekoka Michael Björklund restoranis. Ekeröl külastasime Vene tsaaririigi ajal ehitatud posti- ja tollimaja, tutvusime kohaliku kunstikäsitöö ja disainiga.

Järgmiseks ettevõtteks oli **Mickeli lihavesisetalu**, kus perenaine rääkis talus ja sellest, kuidas mõjutas nende tegevust COVID. Maitsesime Ahvenamaa pannkooki ja talutoodangut. Talu hoovis sai näha renoveeritud vana elumaja, mille kambrite seinu katavad käsitsi maalitud tapeedid. Elamusrikas oli vihmane paadisõit Kobba Klintarile, mis oli aastakümneid Mariehammi laevaliikluse lootsijaama sõlmpunktiks.

Kolmas päev algas meremuuseumi ja purjelaeva Pommern külastamisega. Huvilistel oli võimalus tutvuda ka Mariehamni kultuuriajaloo- ja kunstimuuseumiga. Teel Longnäsi sadamasse külastasime **Amalia limonaadivabrikut**. Amalia Limonaadivabrik on Ahvenamaa ainus ja üks väheseid tõeliselt ehtsaid limonaadivabrikuid, mis toodavad limonaadi traditsioonilisel käsitöona kvaliteetsetest looduslikest koostisosadest. Ettevõtte asutati 2014. aastal. Limonaad on valmistatud kohalikest ja Ahvenamaa marjadest ja puuviljadest ilma kunstlike värvi- ja maitselisanditeta. Talupoes oli müügil kõik tooted ja ka Mercedes Chocولاتerie tooted. Õhtuks jõudsim praamiga Kõkari saarele ja ööbisime Klobbarsi võõrastemajas. Giidi Kristi eestvedamisele tegime veel õhtul ca 3 km matka.

Neljas päev algas kohtumisega kohaliku **ettevõtja Olle Dahliga (Klosterprodukter fron Kökar)**, kes on olnud mitme Kökari saare ettevõtmiste algataja. Ettevõtte Klosterprodukter alustas sinepi tootmist 2021. aasta kevadel. 2020. aasta pühendati tootearendusele, disainile, uurimistööle, õppekäikudele ja sinepitootmise kursustele. Nende tooted valmivad käsitööna väikestes seeriates. Sinepi valmistamine algab nullist, toimub kollaste ja pruunide erineva jämedusega sinepiseemnete jahvatamine. Tooted erinevad koostise magususe, happesuse, kuumuse ja kareduse poolest. Tulevikuplaanina näevad nad 2023. aastal osalemist USA-s Wisconsinis toimuval Mustardi MMil. Soovijatel oli võimalus tooteid degusteerida ja kaasa osta. Toodete nimistus oli grillsinep, jõulusinep, kloostri sinep, õunaketšup, juubelisinep (Ahvenamaa 100 aastat omavalitsust) jms. Seejärel põikasime läbi Kökari Püha Anna kirikusse ning frantsisklaste kabelisse. Üllatuskohtumine oli Janne Kütimaaga, kes on raamatu „Minu Ahvenamaa – Tuhande saare rahu“ autor. Keskpäeval alustasime koduteed.

Saareriigi tähtsaimad majandusharud on merendus, kaubandus, pangandus, toiduainetööstus ja põllumajandus.

Covid-19 avaldas mõju ka Ahvenamaa ettevõtlusele - turismi- ja toitlustussektorile, samuti praamiliiklusele, sest vähenes külastatavus eriti välituristide osas, tööjõu mured jne. Tuli ette ka juhtumeid, kus ettevõtte pidi oma tegevuse sootuks lõpetama. Vesteldes ettevõtjatega mainisid nad, et kriisiajal tuli leida aega uuendusteks, viia sisse muudatusi, mida varasemalt ei jõutud teha. Praegu on ettevõtjad positiivselt häälestatud. Eriti populaarseks on muutunud mandri-soomlaste külastused Ahvenamaale, kuhu tullakse nii jalgrattaga kui ka autoga.

Reis sai teoks tänu Leader-programmi projektile „Ettevõtjate toimetulek Covid-19st tulenevate tagajärgedega – Ahvenamaa ettevõtjate kogemused“.

Oli tore ettevõtlusalane õppereis. Jõudu ja jaksu ettevõtlusalal.

Maie Üürike
reisil osaleja